



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ЛОГАЧОВА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(Заяви №№ 4510/05, 13273/05, 26704/06 та 30757/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

10 грудня 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

10/05/2010

Текст рішення може підлягати редакційним правкам.

У справі «Логачова та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), Голова,

Рената Ягер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Райт Маруст (Rait Maruste),

Марк Віллігер (Mark Villiger),

Миряна Лазарова Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska), судді,

Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), суддя ad hoc,

та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), Секретар секції,

після обговорення за зачиненими дверима 17 листопада 2009 року,

вносить таке рішення, що було прийнято в той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за чотирма заявами, поданими проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) чотирма громадянами України (далі — заявники):

i. Заява № 4510/05, подана 22 січня 2005 року Зінаїдою Євгенівною Логачовою, 1948 року народження, яка проживає у м. Іллічівську, Одеська область, Україна;

ii. Заява № 13273/05, подана 30 березня 2005 року Леонідом Володимировичем Островерховим, 1956 року народження, який проживає у м. Донецьку, Україна;

iii. Заява № 26704/06, подана 20 червня 2006 року Олександром Івановичем Горovenком, 1937 року народження, який проживає у м. Сніжне, Донецька область, Україна;

iv. Заява № 30757/06, подана 14 липня 2006 року Іваном Федоровичем Антипенком, 1940 року народження, який проживає у м. Слов'янську, Донецька область, Україна.

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

3. 15 жовтня 2008 року Голова п'ятої секції вирішив направити Уряду скарги заявників за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо тривалого невиконання рішень, винесених на їх користь. Суд вирішив одночасно розглядати питання щодо прийнятності та суті заяв (пункт 3 статті 29 Конвенції).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. У різні дати на користь кожного із заявників було винесено одне або декілька рішень про стягнення коштів з підприємств (див. додаток), в статутних фондах яких частка держави складає не менше 25 %, та були відкриті виконавчі провадження для стягнення коштів.

5. Деякі із заявників не погодилися із сумами, присудженими на їх користь вищезазначеними рішеннями. Наприклад, п. Островерхов оскаржив рішення від 26 червня 2000 року, але, оскільки він не дотримався вимог процесуального законодавства, його скарга була залишена без розгляду. Рішення від 24 травня 2002 року ним не оскаржувалося.

6. Після набуття рішеннями, винесеними на користь заявників, законної сили, відносно боржників були розпочаті процедури банкрутства або ліквідації. Внаслідок цього державна виконавча служба закінчила виконавчі провадження відносно них та передала виконавчі документи заявників відповідним арбітражним керуючим або ліквідаційним комісіям для подальшого їх виконання. Зрештою, деякі із боржників були ліквідовані.

7. Рішення, винесені на користь заявників, залишаються невиконаними.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

8. Відповідні положення національного законодавства були викладені у рішенні Суду від 26 квітня 2005 року у справі «*Сокур проти України*» (*Sokur v. Ukraine*), № 29439/02, пп. 17–22).

ЩОДО ПРАВА

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

9. Суд вважає, що відповідно до пункту 1 правила 42 Регламенту Суду заяви мають бути об'єднані, враховуючи спільність їх фактичного та юридичного підґрунтя.

II. ТРИВАЛЕ НЕВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ

10. Заявники скаржилися, що органи державної влади не виконали рішення, винесені на їх користь, у належний строк, що суперечить вимогам пункту 1 статті 6 Конвенції. У цьому відношенні п. Горовенко скаржився також за статтею 3 Конвенції. Суд, як контролююча інстанція з юридичної характеристики фактів у справі, вирішив розглядати ці скарги виключно за пунктом 1 статті 6 Конвенції, який передбачає наступне:

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

1. Доводи сторін

11. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали всі національні засоби юридичного захисту, як це передбачено пунктом 1 статті 35 Конвенції. Зокрема, Уряд стверджував, що заявники не скористалися можливістю бути зареєстрованими у якості кредиторів у справах про банкрутство та ліквідацію боржників, не оскаржували бездіяльність ліквідаційної комісії у відповідному господарському суді та не зверталися до жодного з національних судів зі скаргами на дії або бездіяльність державної виконавчої служби щодо неналежного виконання рішень, винесених на їх користь.

12. Уряд також зазначив, що пані Логачова подала свою заяву за вісім місяців до того, як було винесено рішення на її користь. В подальшому Уряд стверджував, що заявниця не уточнила у своїй заяві ані дати винесення рішення, ані суми присуджених виплат, які залишаються невиплаченими. Таким чином, Уряд робить висновок, що заявниця не може вважатися «жертвою» стверджуваного порушення.

13. Далі Уряд стверджував, що п. Горовенко не дотримався шестимісячного строку подання заяви, встановленого пунктом 1 статті 35 Конвенції. Зокрема, згідно з твердженнями Уряду, підприємствоборжник «Укрвуглеєкологія» перебувало у приватній

власності, тому відповідальність держави обмежувалася лише відповідальністю за дії державної виконавчої служби. Оскільки державний виконавець закрит виконавче провадження у справі заявника 10 липня 2001 року та передав виконавчий лист арбітражному керуючому для подальшого виконання, шестимісячний строк почав спливати з цієї дати, але заявник не подавав скарги до Суду до 20 червня 2006 року. Уряд не надав жодних документів, які підтверджують, що підприємствоборжник перебувало у приватній власності.

14. Заявники не погодилися із доводами Уряду. Зокрема, п. Горовенко надав копію листа господарського суду Луганської області від 14 листопада 2006 року, яким повідомлялося, що провадження у справі про банкрутство підприємствоборжника «Укрвуглеєкологія» було зупинено, оскільки частка держави у статутному фонді підприємства перевищувала 25 % та відповідно до Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 29 листопада 2001 року примусова реалізація його майна була заборонена.

2. Оцінка Суду

15. Стосовно заперечень Уряду щодо невичерпання заявниками національних засобів захисту, Суд зазначає, що аналогічні заперечення вже були відхилені у низці рішень, прийнятих Судом (див. ухвалу у справі «Сокур проти України» (*Sokur v. Ukraine*), № 29439/02, від 16 грудня 2003 року; рішення у справах: «Сичев проти України» (*Sychev v. Ukraine*), № 4773/02, пп. 42–46, від 11 жовтня 2005 року; та «Трихліб проти України» (*Trykhlіb v. Ukraine*), № 58312/00, пп. 38–43, від 20 вересня 2005 року). Суд вважає, що заперечення Уряду мають бути відхилені в цій справі з тих же причин.

16. Щодо статусу жертви пані Логачової суд зазначає, що у своїх первісних доводах заявниця скаржилася на порушення, інші, ніж тривале невиконання рішення, винесеного на її користь; дане питання було підняте заявницею у заяві від 8 квітня 2006 року. Також Суд не погоджується з твердженням Уряду про те, що заявниця не сформулювала свою скаргу достатньо чітко, оскільки у вищезгаданій заяві вона чітко посилалася на рішення суду та присуджену їй суму, яка згідно з її твердженнями залишалася невиконаною. Відповідно Суд відхиляє заперечення Уряду.

17. Щодо стверджуваного недотримання п. Горовенком шестимісячного строку подання заяви, Суд, враховуючи доводи сторін, приходять до висновку, що підприємствоборжник не перебувало у приватній власності та що виконанню судового рішення перешкождали процедура банкрутства та мораторій на примусову реалізацію майна боржника. Суд неодноразово встановлював, що українське законодавство не передбачає ефективних засобів захисту від тривалого невиконання рішень суду (див., серед інших, рішення у справі «Сичев проти України» (*Sychev v. Ukraine*), зазначене вище, п. 63). Оскільки рішення суду залишається невиконаним, перебіг шестимісячного строку ще не розпочався, на відміну від тверджень Уряду. Із цих причин Суд відхиляє заперечення Уряду.

18. Суд вважає, що скарги щодо тривалого невиконання рішень суду, винесених на користь заявників, не є явно необґрунтованими у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також вважає, що вони не є неприйнятними за будь-яких інших підстав. Тому вони повинні бути визнані прийнятними.

В. Щодо суті

19. Уряд висунув типові зауваження, які він зазвичай висуває у справах про тривале невиконання рішень національних судів, вважаючи, що порушення пункту 1 статті 6 Конвенції не було.

20. Заявники не погодилися з Урядом.

21. Суд зазначає, що рішення, винесені на користь заявників, залишалися невиконаними протягом щонайменше двох років та п'яти місяців.

22. Суд вже встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, подібних до даної (див., серед інших, рішення у справі «Сокур проти України» (*Sokur v. Ukraine*), згадане вище, п. 37).

23. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, Суд зазначив, що Уряд України не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у даній справі.

24. Відповідно Суд вважає, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо тривалого невиконання судових рішень, винесених на користь кожного із заявників.

ІІІ. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

25. Пані Логачова та п. Островерхов, посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, вимагали виплатити належні їм суми боргу за рішеннями національних судів.

26. П. Островерхов додатково скаржився за статтями 1, 8 і 14 Конвенції на те, що державні органи не забезпечили реалізації соціальних гарантій, на які він мав право відповідно до національного законодавства в результаті отриманої ним виробничої травми.

27. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не виявив жодного порушення прав і свобод, закріплених Конвенцією.

28. Таким чином, ці частини заяв повинні бути визнані неприйнятними як явно необґрунтовані відповідно до пунктів 3, 4 статті 35 Конвенції.

ІV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

29. Стаття 41 Конвенції зазначає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

А. Шкода

30. Заявники заявили різні вимоги щодо відшкодування моральної та матеріальної шкоди (див. додаток).

31. Уряд заперечив проти цих вимог, вважаючи їх надмірними та необґрунтованими.

32. Суд зазначає, що беззаперечним фактом є те, що держава залишається зобов'язаною виконати рішення, винесені на користь заявників. Суд відхиляє решту вимог заявників щодо матеріальної шкоди як необґрунтовані (див. для порівняння, рішення у справі «Максіміха проти України» (*Maksimikha v. Ukraine*), № 43483/02, п. 29, від 14 грудня 2006 року) та, оцінюючи на засадах справедливості, як відшкодування моральної шкоди Суд

присуджує: пані Логачовій — 1600 євро, п. Горовенку — 2000 євро і п. Антипенку — 2600 євро.

В. Судові витрати

33. П. Островерхов та п. Горовенко також вимагали 273,51 грн та 70,26 грн (близько 24 та 6 євро) відповідно як відшкодування витрат, понесених ними при розгляді справи у Суді.

34. Уряд заперечив проти цих вимог.

35. Відповідно до практики Суду заявники мають право на відшкодування судових витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У даній справі Суд, з огляду на наявну інформацію та зазначені критерії, вважає за доцільне призначити заявникам відповідні суми на відшкодування витрат, понесених при розгляді справи у Суді.

С. Пеня

36. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви.

2. *Оголошує* скарги стосовно надмірної тривалості невиконання судових рішень, винесених на користь заявників, прийнятними, а решту — неприйнятними.

3. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців від дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держававідповідач має сплатити борги за рішеннями, винесеними на користь заявників, та наступні суми на відшкодування моральної шкоди та судових витрат:

— пані Логачовій — 1600 (одну тисячу шістсот) євро відшкодування моральної шкоди;

— п. Островерхову — 24 (двадцять чотири) євро відшкодування судових витрат;

— п. Горовенку — 2000 (дві тисячі) євро відшкодування моральної шкоди та 6 (шість) євро відшкодування судових витрат;

— п. Антипенку — 2600 (дві тисячі шістсот) євро відшкодування моральної шкоди

плюс будь-який податок, який може бути стягнутий з цих сум;

(b) вказані суми мають бути конвертовані в національну валюту державивідповідача за курсом на день здійснення платежу;

(c) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.

5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено письмово 10 грудня 2009 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Голова